

V Praze dne 10.7. 2014
Č.j.: 739/14

Stanovisko
komise pro hodnocení dopadů regulace
k
**návrhu novely zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním,
vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)**

I. Úvod

Jde o sérii poměrně významných úprav školského zákona v těchto oblastech:

- Vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami
- Registr pedagogických pracovníků
- Povinná školní docházka a spádové školy
- Ukončování středního vzdělávání
- Pracovní poměr ředitelů škol
- Správní řízení v působnosti škol a školských zařízení

Každému tématu je věnována zvláštní sekce a každá sekce podrobně popisuje jednotlivé kroky RIA ve vztahu k danému tématu.

II. Připomínky a návrhy změn

Cíle novely jsou explicitně vyjmenovány jako:

- Zavést nový systém záruk přístupu každého ke vzdělávání na rovnoprávném základě při využívání podpůrných opatření.
- Upravit registr pedagogických pracovníků.
- Umožnit přístup do přípravných tříd základní školy všem dětem, u nichž tím může být vyrovnán jejich vývoj.
- Zavést povinné využívání jednotných zadání závěrečné zkoušky v oborech středního vzdělání s výučním listem.
- Aktualizovat povinnosti obcí při zajišťování podmínek plnění povinné školní docházky.
- Uzákonit státní zkoušky z těsnopisu, psaní na klávesnici a zpracování textu na počítači.
- Jednotně upravit působnost krajských úřadů jako správních orgánů druhého stupně vůči rozhodnutím škol a školských zařízení všech zřizovatelů.

- Napravit nedostatky v pravidlech poskytování dotací soukromým školám a školským zařízením.
- Zjednodušit podmínky zjišťování zdravotní způsobilosti žáků a studentů v souvislosti s praktickým vyučováním a odbornou praxí.

Většina těchto cílů je presentována spíše jako mezi-cíle a v řadě případů jde spíše o nástroje, kterými má být cílů dosaženo.

Obecné připomínky

V RIA jsou uvedeny konzultované subjekty. Vyplynuly však z provedených konzultací nějaké zásadní názorové rozpory s některými dotčenými subjekty ohledně způsobu řešení, a pokud ano, o jaké jde a proč předkladatel na navrhovaném řešení trvá.

Ve zprávě RIA není (a měl by být) obsažen plán / záměr / příslib realizovat ex-post RIA, tedy zpětné vyhodnocování toho, zda a nakolik se pomocí zavedených změn regulace skutečně podařilo dosáhnout zamýšlených cílů, zda nedochází k nezamýšleným nežádoucím vedlejším dopadům, zda odhadované náklady regulátora a regulovaných subjektů odpovídají konečné realitě. Príslib ex-post RIA (vyhodnocení) by měl doprovázet návrh hodnotícího rámce, který by měl k dispozici záhy po schválení nové regulace, aby podle něho bylo možno shromažďovat potřebné informace a indicie (před a po).

Sekce k jednotlivým tématům jsou solidně zpracovány a v následujícím jsou obsaženy pouze parciální poznámky, otázky a doporučení k jednotlivým sekcím.

V médiích proběhla zpráva o tom, že snad v rámci této novely má dojít i ke změně právní úpravy upravující rozsah veřejného financování církevních škol. Ve zprávě RIA však o tomto není nic uvedeno. Jde o nějakou paralelní agendu předkladatele?

Vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami

Konstatuje se (str. 25), že: Zákon neupravuje podmínky případné vynutitelnosti podpůrných opatření a jen velmi vágně propojuje pravidla uplatňování podpůrných opatření s výstupy činnosti školských poradenských zařízení. Chybí základní pravidla komunikace a spolupráce škol, žáků, poradenských zařízení a orgánů sociálně-právní ochrany dětí. Zákon neupravuje účinné pojistky proti nadužívání podpůrných opatření (tam, kde již není podpora potřeba), ať už ze strany škol nebo i ze strany zákonných zástupců.

Zdůvodnění však neobsahuje vysvětlení, zda všechny detaily skutečně musí upravovat zákon a proč nestačí konkretizace v prováděcím právním předpisu, který dává větší prostor a flexibilitu při aplikaci.

Zvažují se pouze varianta nula a jedna, žádná další. Je záhodno věcně odůvodnit, že zvažování dalších variant nemá smysl.

V této oblasti jde o záležitosti s poměrně zásadními sociálními dopady. Nabízí se tedy otázka, zda byla reálná funkčnost navrhovaných změn předem pilotně ověřena

a výsledky vyhodnoceny. Pokud ano, měl by být doplněn odkaz na příslušnou zprávu. Školský zákon ověřování nástrojů umožňuje.

Konstatuje se (str. 25), že: *Zákon je nepřiměřeně striktní v definici speciálních vzdělávacích potřeb, neboť je vymezuje taxativním výčtem druhů hendikepů. Tím brání progresivnímu přístupu k definici podpůrných opatření a jejich směřování k dětem, žákům a studentům (dále jen „žák“), kteří je skutečně potřebují.*

Se zavedením progresivity (tj. spojitosti) zdá se kontrastuje návrh na sjednocení příplatků (str. 27): *Přínosem novely bude mj. právě sjednocení výše příplatků v rámci České republiky, neboť závazným základem pro výpočet příplatku bude vyčíslení finanční náročnosti podpůrných opatření v prováděcím právním předpisu.*

Pokud to znamená, že příplatky budou taxativní a nebudou reflektovat progresivitu (nebudou reflektovat míru problémů), nabízí se otázka, zda takový systém bude fungovat a bude schopen směřovat adekvátní prostředky tam, kde bude míra problémů vyšší a zda nebude docházet ke snaze dobrat se zvýšené podpory vykazováním nižších problémů.

Z návrhu není zřejmé, jak bude zajištěno, že finanční motivace nepovede některé školy ke snaze o koncentraci dětí se znevýhodněním (nežádoucí vytváření ghett a vydělených škol).

Registr pedagogických pracovníků

Proč RIA nevyužívá (neodkazuje) na zkušenosti s několikaletým fungováním Registru docent a profesorů (REDOP), který od roku 2010 MŠMT provozuje?

Proč je tak zásadní pozornost věnována anonymizaci, když tento problém je v REDOP zřejmě řešen. V REDOP se sbírají informace včetně jmen a rodných čísel akademických pracovníků.¹

Není možno využít úspor z rozsahu a využít jako základ pro vznik registru existující REDOP?

Nebyl by dodatečný a poměrně velký veřejný užitek (z nákladného systému) i z toho, pokud by se registr pedagogických pracovníků dal používat vedením škol, zřizovatelů, pedagogickými pracovníky jako informační prostředek o volných pracovních místech ve školách a disponibilních pedagogických pracovních silách? Takový informační systém u nás chybí, v některých zemích existuje a soukromé služby ho nejsou schopny dostatečně suplovat.

Povinná školní docházka a spádové oblasti

Je sice prezentována jednoduchá tabulka počtu žáků, žáků u zápisu a žáků zapsaných (str. 50), ale tato čísla o rozsahu problému samotném nic moc neříkají. Měla by být uvedena čísla popisující: počty zapsaných žáků, počty žáků a obcí (či jiných jednotek), kterých se se v posledním známém roce řešený problém týkal. Nebo rozsah tohoto problému není sledován / zmapován a bude vyřešen i navrhovanými změnami v evidenci plnění povinné školní docházky.

---

¹ <http://www.msmt.cz/vzdelavani/vysoke-skolstvi/registr-docentu-a-profesoru-redop-vyhlaseni-sberu>

Závěrečná zkouška

Zvažována pouze jedna varianta. Opět je záhodno věcně odůvodnit, že zvažování dalších variant nemá smysl.

Pracovní poměr ředitelů škol a školských zařízení

Celkem nedávná novela zavedla od 1. ledna 2012 model šestiletých funkčních období ředitelů škol. Funkční období byla ztotožněna s pracovními poměry na dobu určitou 6 let. Jako problém k řešení je uváděno, že *tento stav je kritizován řediteli škol jako znevýhodňující jak z hlediska obecné právní jistoty, tak třeba podmínek přístupu k úvěrovým produktům atd.*

Je opět zvažována pouze jedna varianta a je záhodno toto věcně odůvodnit.

Spočívá navrhovaná změna v tom, že se v podstatě začne rozlišovat mezi pracovním poměrem (který bude nově na dobu neurčitou) a pracovní pozicí ředitele v rámci pracovního poměru (která bude vymezena na dobu určitou)? Neuškodilo by to takto polopaticky vysvětlit hned v úvodu.

Důvod navrhované změny regulace je motivován sice pochopitelnou argumentací, ale poměrně parciální. Ve zprávě RIA je namísto objasnit, s jakými cíli byla změna před dvěma lety zavedena. Začalo toto dřívější opatření zamýšlené cíle naplňovat? Neohrozí dnes navrhovaná změna dosahování těchto cílů?

Návrh konkretizuje: *Jestliže zřizovatel ředitele odvolá, uplatní se dále § 73a zákoníku práce upravující trvání pracovního poměru a nabídkovou povinnost zaměstnavatele. Nebude-li mít škola k dispozici vhodnou práci nebo odmítne-li ředitel nabídku, bude dán výpovědní důvod.* Avšak řeší tato úprava problém, který je má být řešen, tedy snížený přístup k úvěrovým produktům (typicky hypotéky)? Stačí finančním institucím garance pracovního místa na dobu neurčitou, bez garance pozice, se kterou je spojena výše platového ohodnocení pracovníka?

III. Závěr

Závěrečná zpráva RIA je zpracována solidním způsobem v přiměřeném rozsahu a podrobnosti. Obsahuje některé dílčí nejasnosti a nedostatky, které je však zřejmě možno v poměrně krátké době ujasnit a doplnit. Pokud tak bude učiněno, je možno zprávu RIA doporučit ke schválení.

Vypracoval: Doc. Ing. Daniel Münich, Ph.D.

Prof. Ing. Michal Mejstřík, CSc.
předseda komise